

VÝUKA POSP ZRAKOVĚ POSTIŽENÝCH V MŠ A ZŠ

Katzová Veronika, Šejnohová Květa

Definice POSP

„Prostorová orientace je schopnost nevidomého jedince trvale si uvědomovat svou pozici v určitém místě, prostoru a čase, přičemž nevidomý využívá informací získaných prostřednictvím zbylých smyslů.“

Wiener, 1986

Rozvoj POSP je proces dlouhodobý, který vyžaduje systematičnost, vytrvalost, trpělivost, kontinuitu.

- začít okamžitě po zjištění zrakového postižení

Rozvoj PO SP v jednotlivých vývojových obdobích

Od narození do tří let

- úprava prostoru bytu
- přímý kontakt s matkou + slovní kontakt s matkou (průvodce)
- motivovat k pohybu
- uvědomění si prostoru – ruce ve střední linii těla
- bezpečné prostředí, ale ne bezbariérové
- vyznačit dráhu pro nácvik pohybu (např. polštáře)
- podporovat zvukovou signalizací

-Čeho by mělo dítě dosáhnout: našlo si své hračky a uložilo je na své místo, dokázalo jít za zvukem, po nakloněné rovině, s dopomocí běhat a skákat, pohybovat se bez strachu po bytě, nebálo se otevřeného prostoru, pohybovalo se po nerovném terénu, ...

Od tří do šesti let (MŠ)

- hry s vrstevníky (přesouvání předmětů v prostoru, skákání, klouzání, rozeznávání povrchů a vztahů mezi předměty, socializace)
- průpravné hry pro zacházení s bílou holí (kočárek, velké auto, kačenka -na tyči)
- v MŠ orientace pomocí vodící linie (trailing – kluzná prstová technika)
- využívání bezpečnostních postojů a základní pravidla chůze dítěte s průvodcem
- rozvoj všech smyslů, které uplatňujeme v POSP

Čeho by mělo dítě dosáhnout: stání a poskoky na jedné noze, samostatná chůze po schodišti se střídáním obou nohou, chůze přímým směrem pomocí natažené látky, kolem zábradlí, vnímání zakřivení dráhy či změnu sklonu, udržet rovnováhu na dvojkole, hrát pohybové hry s ozvučeným míčem, umět se pohybovat v neznámém prostoru beze strachu, plavání, rozeznávat terén, orientace v prostoru dle hlasu a zvuku

Od šesti do jedenácti let (ZŠ)

- POŠP zařazena do osnov ZŠ pro ZP, učí se v rámci předmětu PO
- vyučování za pomoci kvalifikovaného učitele
- nejprve pohyb v okolí školy, později trasy vzdálenější
- zdokonalování schopností a dovedností získaných v MŠ, ze začátku kolektivní formou (3. – 4. třída), později pak formou skupinovou
- Přejít z jedné formy výuky do druhé zapříčiněn počátkem nácviku techniky dlouhé hole
- nejprve pohyb bez hole a po dosažení úrovně psychomotorického vývoje seznámení s chůzí s holí
- ve 4. ročníku soustavné užívání hole
- Čeho by měl žák dosáhnout: zvládnutí techniky dlouhé hole (kluzná, kyvadlová, diagonální, změny držení hole) a nácvik jednoduchých tras

-Od jedenácti do patnácti let (ZŠ)

- práce s tyflografickými znázorněními prostoru (hmatové plánky, mapy, modely)
- upevňování, rozvíjení a zdokonalování vytvořených dovedností a návyků

Čeho by měl žák dosáhnout: zvládnout orientační analyticko-syntetickou činnost – upevnit ji na úrovni dovedností, samostatná orientace na složité trase, užívání prostředků hromadné dopravy

Bílá hůl

- krátká standardizovaná (90 cm) - používá se při chůzi ve známém prostředí, s průvodcem, při chůzi ze pseem, funkce informativní
- dlouhá nestandardizovaná - délka se odvíjí od délky postavy, plní všechny funkce hole (informativní, orientační, ochranná)

Zdroje:

FINKOVÁ, D., LUDÍKOVÁ, L., RŮŽIČKOVÁ, V. *Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením*. Olomouc: UP, 2007

LUDÍKOVÁ, L. *Tyflopedie předškolního věku*. Olomouc: UP, 2004

LUDÍKOVÁ, L., STOKLASOVÁ, V. *Tyflopedie pro výchovné pracovníky*. Olomouc: UP, 2006

SMÝKAL, J. *Výchova nevidomého dítěte předškolního věku*. Praha: UV Svazu invalidů v ČSR, 1986

WIENER, P. *Prostorová orientace zrakově postižených*. Praha, 2006

DĚKUJEME ZA POZORNOST